des reformitud valitsuseasutised. Nende kaudu pidi hävima ka saksa elemendi mõju kohalikesse pärisrahvaisse, milles S. nägi Liivimaa Venest eraldumise põhilisemat alust. Seepärast andis ta ülisuure tähtsuse venestamisreformidele kooli, politsei ja kohtu alal, mille elluviimisel ta oli eriti energiliselt tegev. Vene mõju levimise ja süvenemise ägedamaks vastaseks pidas S. ka ev.-luteriusu vaimulikkonda, kelle tegevuse arvele pani varemini kreeka-õigeusku siirdunud talupoegade suurt tagasitungi luteri usku ja kelle vastu jäi lõpuni vaenuliseks. Sääraste rekonvertiitide tagasivõitmiseks õigeusku võttis S. tarvitusele rea valjusid abinõusid ja mõjustas ühtlasi tugeva surve luteriusu vaimulikkude vastu, kes olid soodustanud kreeka-õigeusklikkude tagasipöördumist luteri usku (vt. Aleksander III). Oma tegevuse lõpupoole muutus S. kohaliku saksa aadli vastu hoopis leplikuks ja kiitis selle organiseerimisvõimet jm. avalikultki omas Liivimaa omavalitsusliku organisatsiooni uurimisele pühendatud teoses „Опытъ изслѣдованія земскаго устройства Лифляндской губерніи“ (Riia, 1895), teises trükis „Труды покойнаго Лифляндскаго Губернатора М. А. Зиновьева“ (Riia, 1906, saksakeelses tõlkes B. M. 42., 1895). Selline ametlik tunnustus venestamist taotlevalt kubernerilt äratas omal ajal suurt tähelepanu ja näis niivõrt radikaalse meelemuutusena, et seda ei osatud mõnelpool teisiti seletada kui kohaliku rüütelkonna altkäe-maksu tagajärjena. Eesti ja läti pärisrahva suhtes jäi S. lõpuni alahindavale ja eitavale seisukohale, pidades neid politiliselt kujunematuiks ja lapsekingades olevaiks ning leides ühtlasi, et suurel ja vägeval Vene riigil ei olevat vääriline otsida neis liitlasi. Eestlasi ja lätlasi pidas ta Venele kasulikuks elemendiks ainult sel tingimusel, kui need täiesti venestuvad. Lähemaks päevapolitiliseks ülesandeks eestlaste ja lätlaste suhtes oli S.-il püüe eemaldada neid kohaliku saksa olluse mõju alt ja takistada kõigiti sakslaste ja kohalikkude pärisrahvaste ühise rinde tekkimist. See ülesanne oli määravaks tema vaatele kohaliku maa-omavalitsuse reformi puhul. Nimelt suhtus ta eitavalt temale 1886 a. aadli poolt esitatud omavalitsuse-reformi kavasse, mille järgi talupojad oleksid saanud nõrga esinduse kihelkonna- ja kreisiasutisis ja seega S.-i arvates oleksid moodustanud teataval määral ühise rinde aadliga. Seevastu pidi S.-i enda koostatud reformikava järgi selline nähe jääma kõrvaldatuks (vt. Aleksander III). — Eesti ühiskondliku mõtte ja rahvusliku liikumise alal võttis S.-i Liivimaa kuberneriks olles maad äärmine loidumine ja demoralisatsioon. Mõnevõrra kasulik oli siin valitsusvõimude surve tõkestajana S.-i opositsioon Eestimaa kuberneri Šahovskoi'ga.

Düna-Zeitung 1895, nr. 275 ja 278; Rig. Rundschau 1895, nr. 275; Риж. Вѣстн. 1895, nr. 268; Balt. Wochenschr. 1895, nr. 49; A. v. Tobien, Die livländ. Ritterschaft (1925). *H. Kr.*

SITSKA, Jaan, seltskonnategelane ja ajaloolane, sünd. 4. II 1867 Pärnumaal Talli v. taluomaniku pojana, õppis aa. 1889—95 Tartu ülikooli ajaloo-keeleteaduskonnas, lõpetades selle *cand. hist.* astmega, tegi prof. R. Hausmann'i juhatusel tegemist muinasteadusega ja koostas Õp. E. S.-i ülesandel Liivi-, Eesti- ja Kuramaa saksakeelse arheoloogilise kaardi, mis ilmus trükist a. 1896 Tartus. Viibinud siis mõned aa. riigiametnikuna ja õpetajana Venemaal, tuli ta a. 1904 A. Busch'i (vt.) kutsel Tallinna »Eesti Postimehe« toimetajaks ja osanikuks, võttis osa a. 1905 ülemaalise kongressi aulakoosolekust Tartus ja anti selle otsuste avaldamise eest »E. Postimehes« kohtu alla, kus ta aga a. 1908 õigeks mõisteti. A. 1909 peale mõneajalist eemalolekut jälle kodumaale tagasi pöördunud, asus ta Tallinna Eesti laenu- ja hoiu-ühisuse (hiljemini ümber korraldatud Eesti Laenupangaks) juhatuse liikme ja ärijuhi kohale, kus toimib tänini (1928) S. oli aa. 1919—20 Eesti Asutava Kogu liige ja on osa võtnud mitme seltsi tegevusest juhtivail kohtadel. — S. sulest on ilmunud kooliraamatud »Ajaloo algõpetus« (Tallinna, 1908, V tr. 1927) ja »Üleüldine ajalugu« I—IV (Tall., 1908—21), mis kannatavad mõnesuguste puuduste all; peale selle »Rootsiaegne mõisate tagasivõtmine« (Tall., 1904) ja »Ühiselu vallast« (Tall., 1907, peetud kõned ning »E. Postimehes« ja »Koidus« ilmunud artiklid).

Isikl. saadud andmed; Pvl. 1927, nr. 46; Vaba Maa 1927, nr. 39; Kaja 1927, nr. 39. *T.*

SIVERS, Friedrich Wilhelm v., Liivimaa talurahva vabastamise tähtsaim tegelane, sünd. 26. VII 1748 Liivimaa maanõuniku pojana, teenis 1764 a. peale ohvitserina Vene sõjaväes, osutades sõjakäikudel Poola ja Türgimaa vastu erakordset vahvust, lahkus a. 1786 polkovniku aukraadis väeteenistusest ja asus Liivimaale. Võitnud peagi aadli üldise poolehoiu, valiti S. a. 1789 kreisimarssaliks, 1792. a. Liivimaa kuberm. aadlimarssaliks ja asehaldamiskorra kaotamise järel a. 1797 maanõunikuks. Aa. 1811—14 toimis ta Kuramaa tsiviilkubernerina. 1814. a. nimetati ta senaatoriks ja loobus siis Liivi maanõuniku ametist. S. suri 23. XII 1823 oma mõisas Ranzenis Liivimaal. — S. etendas eriti tähtsat osa Liivi agraarreformi algatajana ja osalt läbiviijana. Tänu oma raudsele ja paindumatule iseloomule ning selgele praktilisele